

**ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА:
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

11. Maria A. Perifanou, Anastasios A. Economides (2014). MOOCs for foreign language learning: an effort to explore and evaluate the first practices. Proceedings of INTED2014 Conference 10th-12th March 2014, Valencia, Spain. pp. 3561–3570. [in English].

12. PlayPosit. Available at: <https://go.playposit.com/> (Accessed 25 May 2024). [in English].

13. Prometheus. Available at: https://courses.prometheus.org.ua/courses/Prometheus/MOOC101/2016_T1/about (Accessed 25 May 2024). [in English].

14. Sokolik, Maggie (2015). What Constitutes an Effective Language MOOC? Language MOOCs. De Gruyter Open

Poland. pp. 16–32. DOI: <http://10.2478/9783110420067.2>. [in English].

15. Teixeira, Antonio & Mota, José (2015). A Proposal for the Methodological Design of Collaborative Language MOOCs. Language MOOCs. De Gruyter Open Poland pp. 32–47. DOI: <http://10.2478/9783110420067.3>. [in English].

16. Viswanathan, R. (2012). Teaching and Learning through MOOC. Frontiers of Language and Teaching. Vol. 3. pp. 32–40. [in English].

Стаття надійшла до редакції 31.05.2024

УДК 378.091.12.011.3-051:378.014.25(477:100)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.307845>

Володимир Товстоган, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії й методики виховання, психології та інклюзивної освіти
Комунального вищого навчального закладу “Херсонська академія неперервної освіти”

Ірина Брюховецька, кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри біології та хімії
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Валентина Габрик, старший викладач
Українсько-Американського Університету Конкордія

**ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І
ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

У статті проаналізовано сучасні тенденції розвитку і модернізації системи професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців. Актуалізовано значущість контекстного навчання як такого, що забезпечує спрямування змістового потенціалу навчальних предметів, а також методів та форм навчання на формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Визначено роль і місце в системі професійно-педагогічної підготовки самостійної роботи студентів і проєктного методу навчання як перспективних засобів формування предметних і надпредметних результатів освітньої діяльності.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка; компетентність; контекстне навчання; самостійна робота студентів; проєктний метод навчання.

Лім. 11.

Volodymyr Tovstohan, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Theory and Methodology of
Education, Psychology and Inclusive Education Department,
Communal Higher Educational Establishment “Kherson Academy of Continuing Education”,
Kherson Regional Council

Iryna Briukhovetska, Ph.D. (Chemistry), Associate Professor,
Associate Professor of the Biology and Chemistry Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

Valentyna Habryk, Senior Lecturer,
Ukrainian-American Concordia University

**PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL TRAINING: TRENDS OF DEVELOPMENT AND
IMPROVEMENT IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION**

The article analyzes modern trends in the development and modernization of the system of professional and pedagogical training of future specialists. Attention is focused on: peculiarities of the organization of training in the information environment; formation of students' ability to research, design, inventive activity; development of scientific education and strengthening of theoretical research in the field of education; strengthening the differentiation and individualization of the educational process; implementation of the principles of continuous education and creation of new types of educational institutions for non-formal education; transformation of the content of higher education (strengthening of social and humanitarian components), standardization of education; improvement of organizational forms of training; globalization of the educational services market.

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

The significance of contextual training as such, which ensures the direction of the content potential of educational subjects, as well as methods and forms of training for the formation of professional competence of future specialists, has been updated.

The role and place in the system of professional and pedagogical training of independent work of students and the project method of learning as promising means of forming subject and extra-subject results of educational activity, which are in demand in the labor market, are determined. Mandatory recourse to innovative educational technologies forms in students a scientific style of thinking, which includes such necessary qualities of the intellectual work of a highly qualified specialist as dialectics, systematicity, logic, breadth of vision of the problem and the possible consequences of the chosen variant of its solution.

The need for a critical analysis of students' motivations and learning incentives, the formation of their individual personal meanings in the study of individual academic disciplines and the mastery of a system of interdisciplinary knowledge is proven.

Keywords: professional and pedagogical training; competence; contextual learning; independent work of students; project method of learning.

Постановка проблеми. Освіта і наука стали глобальним вектором суспільного розвитку і виступають сьогодні важливими компонентами культурного, соціального і економічного розвитку країни. Відтак, перед педагогами та управлінцями системи професійного навчання стоїть глобальне завдання – забезпечити підготовку фахівців, здатних адаптуватися до кардинально змінених умов життя і якісно виконувати професійні обов'язки в трансформаційному інформаційному середовищі.

Розв'язання такого масштабного завдання неможливе без зміни освітньої парадигми. Роль педагогів не може бути обмежена “знанневим” підходом, адже недостатньо, щоб студенти вивчали лише основи теорії певних галузей. Вони повинні навчитися “мислити для справи”, відбирати, сортувати згідно з пріоритетами, переробляти та продуктивно використовувати інформацію, прогнозувати, планувати і координувати ресурси. Очевидно, що виконання такого завдання видається неможливим за умови застосування лише традиційних (виклад матеріалу викладачем, опрацювання змісту підручника) методів підготовки фахівця: в її основі має лежати розуміння того, що якість сучасної освіти визначається насамперед рівнем сформованості у випускників загальних та спеціальних компетенцій.

Вищезазначене засвідчує, що головним результатом професійно-педагогічної підготовки має стати особистість, здатна до ефективної самореалізації на робочому місці, здійснення інтеграції всіх компонентів освітнього процесу, виконання повного спектра професійно-освітніх функцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальним проблемам розвитку вищої освіти в Україні присвячені праці В. Андрущенка, Я. Болубаша, В. Кременя, М. Степка, В. Шинкарука та ін.

Різні аспекти реформування освіти в Україні досліджують О. Дубасенюк, С. Гуткевич, В. Луговий, С. Крисюк, Н. Протасова, Т. Яровенко та ін.

Концептуально обґрунтували загальну методологію професійної освіти В. Євтух, О. Дубасенюк, В. Курило, Н. Ничкало, С. Сисоєва.

Праці І. Зязюна, Г. Васяновича, Р. Гуревича, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, В. Радкевича та ін. висвітлюють різновекторні проблеми професійно-педагогічної підготовки. Методологічні засади євроінтеграції як стратегії розвитку вищої освіти в Україні аналізує у своїх студіях В. Бодак.

Мета статті – проаналізувати сучасні тенденції розвитку і модернізації системи професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців; визначити ефективні форми організації і методи навчання, які забезпечують розвиток методологічних, соціальних та професійних компетенцій.

Виклад основного матеріалу. Основні напрями модернізації вищої освіти здійснюються в руслі сучасних соціокультурних тенденцій, базуються на традиціях національної та світової культури, суспільно-державних пріоритетах, обліку зростаючих освітніх потреб особистості і спрямовані на підвищення ефективності та якості освіти. Швидке оновлення наукових знань, техніки та технології в сучасних умовах ставить завдання формування у фахівців уміння постійно поповнювати й оновлювати знання, підвищувати професійну кваліфікацію. Вочевидь, нині потрібні нові освітні технології, які інтегрують культурну, економічну та трудову складові освоєння спеціальності, є гнучкими (швидко реагують на зміни методів, шляхів і способів здійснення професійної діяльності) та такими, що дають змогу оперативного, за необхідності, модифікувати зміст освіти.

Однак реформування та модернізація професійно-педагогічної підготовки полягає не тільки й не стільки у тому, щоб система освіти набула здатності миттєво реагувати на нагальні потреби суспільства, держави та ринку праці. Сучасний ринок праці вимагає від вищої школи формування сукупної професійної компетентності: необхідний не просто компетентний працівник, а професіонал, здатний справлятися з нестандартними складними виробничими ситуаціями, орієнтуватися в мінливих економічних, соціальних, технологічних та організаційних обставинах і успішно пристосовуватися до змін, здатний до продуктивного співробітництва з колегами.

Як зауважує О. Дубасенюк, “модернізація вищої освіти в Україні потребує врахування загальних тенденцій розвитку систем вищої освіти у контексті світових інтеграційних процесів” [5, 13]. Учена визначає такі її провідні тенденції:

- навчання в інформаційному середовищі. В контексті означеної тенденції А. Гуралюк наголошує, що “цифровізація системи освіти має забезпечити ефективне впровадження в освітній процес нових інструментів та інформаційних ресурсів, “оцифрування” освітнього процесу на основі таких базових технологій цифровізації як мобільні комунікації і Інтернет” [3, 6]. І. Кучерак, аналізуючи переваги цифрової трансформації освіти, акцентує увагу на розвитку умінь самостійного навчання; формуванні мобільності особистості, здатності адаптуватися до швидко змінних умов; підвищенні мотивації до самоосвіти та саморозвитку; охопленні різної аудиторії; персоналізації навчання; сприянні у побудові індивідуальної освітньої траєкторії [7, 91–94];

- формування у суб’єктів навчання здатності до дослідницької, конструкторської, винахідницької діяльності;

- оптимістичне ставлення до можливостей дітей та молоді, незалежно від природного потенціалу і соціального становища;

- розвиток наукової освіти, посилення теоретичних досліджень у сфері освітології, звернення до передового або новаторського досвіду;

- посилення диференціації та індивідуалізації освітнього процесу шляхом розвитку варіативних освітніх програм;

- орієнтація в освітньому процесі не тільки на розумову, але й на чутливу та підсвідому сферу особистості, перетворення студента з пасивного об’єкта на суб’єкт процесу навчання;

- упровадження принципів безперервної освіти, створення нових типів х закладів освіти для неформальної освіти;

- трансформація змісту вищої освіти (посилення соціальної і гуманітарної складових);

- стандартизація освіти [5, 13–20].

Натомість В. Бодак вважає, що “основними тенденціями розвитку вищої освіти України є: - інтеграція української дослідницької інфраструктури до європейських дослідницьких та е-інфраструктур та їх консорціумів; - розробка стратегії реєміграції як протидія явищу наукової еміграції (яка поширилася в період 2014–2022 років); - збереження і розвиток людського потенціалу; - модернізація професійної діяльності та розвитку науково-педагогічних працівників університету (навчання студентів у просторі неформальної освіти; організація дистанційного навчання, налагодження роботи психологічної служби тощо)” [2, 23].

І. Каленюк зосереджує увагу на таких тенденціях освіти, як: роль освіти у розвитку економіки; оновлення змісту, форм та методів освітнього про-

цесу на засадах компетентнісного підходу; удосконалення організаційних форм навчання; - глобалізація ринку освітніх послуг [6, 20–21].

У контексті нашого дослідження слушною є думка І. Андросюк про те, що розвиток освіти в Україні нині має спрямовуватися на інтеграцію освіти, науки і виробництва, що, з одного боку, має пріоритетне значення для підготовки майбутніх фахівців до реальних умов професійної діяльності, а з іншого – дає змогу впроваджувати в освітній процес досягнення в галузі науки й техніки [1, 19].

Зі свого боку, Р. Гуревич зауважує, що “для забезпечення цієї тенденції важливим є врахування базового наукового інструментарію з особливостями виробничого процесу; синтез взаємодії наук з потребами й вимогами виробництва; цілісність освітнього процесу, що передбачає формування змісту освіти підготовки фахівців для чітко визначених умов виробництва” [4].

Отже, у сьогоденні студента необхідно формувати вміння та навички аналітичного передбачення, а також здатність і бажання власного вдосконалення, професійної реадаптації на засадах діяльнісного, контекстного і системного підходів.

Професійна підготовка майбутніх педагогів, як і будь-яке навчання, має діяльнісний характер: засвоєння змісту освіти здійснюється не репродуктивним шляхом передачі інформації, а в процесі активної перетворювальної діяльності. При цьому навчальний предмет проектується у контексті майбутньої професійної діяльності. Зарубіжні дослідники Р. Бернс та П. Еріксон наголошують, “що мета контекстного навчання полягає в тому, щоб студенти могли краще зрозуміти життєві ситуації, які відбуваються на робочому місці, визначити та ефективно вирішити проблеми, приймати мудрі рішення, а також творчо мислити” [11, 2].

Продовжуючи думку науковців, Н. Мирончук зазначає, що “контекстне навчання визначається як процес навчання, за якого відбувається включення змісту навчання в контекст розв’язання життєво важливих завдань професійної діяльності, її предметного та соціального контекстів” [8, 96]. Відповідно, у процесі такого навчання “відбувається трансформація навчальної діяльності у професійну з поступовою зміною пізнавальних потреб і мотивів, цілей, вчинків і дій, засобів, предмета та результатів на професійні” [8, 96].

Означене актуалізує проблему спрямування змістового потенціалу навчальних предметів, а також методів та форм навчання на формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Цьому має сприяти критичний аналіз наявних у студентів мотивів та стимулів навчання, формування у них індивідуальних особистісних смислів у вивченні окремих навчальних дисциплін. Відтак, на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти основою освітнього процесу та засобом досягнення

майбутніми фахівцями як предметних, так і над-предметних результатів навчання стає самостійна робота студентів.

У цьому контексті М. Швед наголошує: “Самостійна і творча праця студентів є складовою системою навчально-виховного процесу вищої школи та його забезпечення (методичного, матеріально-технічного), активною пріоритетною формою навчання за умови обов’язкового педагогічно-методичного керівництва з боку викладачів” [9, 55]. І дає таке тлумачення аналізованому феномену: “самостійно-пізнавальна діяльність студента – це особлива форма навчальної діяльності, спрямована на формування самостійності студентів і засвоєння ними сукупності знань, вмінь, навичок, що здійснюється за умови запровадження відповідної системи організування всіх видів навчальних занять” [9, 55].

Продовжуючи попередню думку, В. Турянська зауважує, що “з одного боку, самостійна робота є формою організації та управління навчальною діяльністю студента, а з іншого – важливою формою науково-методичної діяльності в підготовці фахівця” [10, 303].

У сучасній педагогічній літературі немає однозначного розуміння сутності самостійної роботи, яка сприймається як форма організації навчальної діяльності, метод навчання, прийом навчання, вид діяльності, спосіб організації навчальної діяльності тощо. При цьому різні визначення цього поняття не суперечать одне одному, що свідчить про складність та багатомірність зазначеного поняття.

Враховуючи діяльнісний характер професійної підготовки спеціаліста, узагальнено термін “самостійна робота студентів” можна трактувати як спеціфічний педагогічний засіб організації та управління самостійною діяльністю студента в освітньому процесі.

Зміст самостійної роботи студентів конкретизується через послідовність робіт різних видів, які змінюються від репродуктивних до реконструктивно-варіативних, а потім до творчих, відповідно до зміни характеру пізнавальної діяльності студентів при їх виконанні. Засобами організації і управління самостійною роботою студентів є спеціально розроблена система завдань, інструкції та рекомендації до їх виконання, засоби проміжного та підсумкового самоконтролю. Перевірка виконаних завдань здійснюється за допомогою форм контролю, відібраних з урахуванням виду самостійної роботи студентів та залежно від характеру їхньої пізнавальної діяльності.

Одним із прогресивних методів навчання, який акумулює у собі розвиток методологічних, соціальних та професійних компетенцій майбутніх фахівців, сприяє опануванню системою міждисциплінарних знань, є метод проєктів. В його основу покладено ідею, що становить суть поняття “проєкт”: прагматична спрямованість на вирішення тієї чи

іншої практично або теоретично значущої задачі. Метод проєктів передбачає ретельний розгляд та облік різних зовнішніх і внутрішніх факторів та умов вирішення поставленої задачі, її реалізації, залучення широкого спектру дослідницьких, пошукових методик з метою отримання конкретного результату.

Оскільки цей результат можна побачити, осмислити чи застосувати у реальній діяльності, він стає значущим для кожного студента, який брав участь у створенні проєкту. Щоб досягти такого результату, необхідно навчити студентів самостійно мислити; залучати до виконання проєкту знання з різних освітніх компонентів; прогнозувати результати та можливі наслідки певних варіантів рішення; працювати злагоджено, у команді.

Проєктна діяльність з обов’язковим зверненням до інноваційних технологій формує у студентів науковий стиль мислення, який включає такі необхідні якості інтелектуальної праці висококваліфікованого спеціаліста, як діалектичність, системність, логічність, широта бачення проблеми та можливі наслідки обраного варіанта її вирішення. Сюди додаються уміння швидко орієнтуватися в потоках інформації та створювати нові моделі – як пізнавальні (наукові гіпотези), так і прагматичні (технологічні, економічні та виробничі). Крім того, сучасним професіоналам усіх рівнів зараз необхідні й навички дослідницької роботи.

Висновки. Отже, потреби інноваційного розвитку системи професійно-педагогічної підготовки вимагають обґрунтування підходів та умов, реалізація яких забезпечує впровадження у заклади вищої освіти технологічних, економічних, управлінських, інформаційних інновацій, які сприяли б підвищенню якості професійної підготовки випускників. Особливого значення у професійно-педагогічній підготовці у сучасних умовах набуває поєднання фундаментальної освіти та глибокого засвоєння наукових засад професійної діяльності з формуванням практичних умінь і навичок; створення комплексного навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу у ЗВО; збільшення обсягу керованої самостійної роботи студентів; розширення сфери застосування активних технологій, модульних методик, рейтингових систем оцінок, інформаційно-комунікаційних технологій.

Відтак, модернізаційні заходи спрямовуються на реорганізацію всіх ланок системи вищої освіти і всіх аспектів професійно-педагогічної підготовки з урахуванням кращих традицій вітчизняної та світової практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрощук І. Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 17–21.
2. Бодак В. Тенденції розвитку вищої освіти в Україні. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрого-*

**ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА:
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ І ВДОСКОНАЛЕННЯ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

бицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія "Філософія". 2022. № 45. С. 13–24.

3. Гуралок А.Г. Цифровізація як умова розвитку системи освіти. Тенденції розвитку вищої освіти. *Збірник наукових праць "Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г.Шевченка". Серія: педагогічні науки.* 2021. № 13 (169). С. 3–8.

4. Гуревич Р.С. Інтегративні тенденції змісту освіти в підготовці вчителів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми.* 2016. Вип. 44. С. 66–72.

5. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції "Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору": зб. наук. праць. Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. 283 с.; С. 12–21.

6. Каленюк І. Сучасні тенденції розвитку освіти у глобальному середовищі. *Університетська освіта.* 2011. № 1. С. 20–28.

7. Кучерак І.В. Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей. *Інноваційна педагогіка.* 2020. Вип. 22. Т. 2. С.91–94.

8. Мирончук Н.М. Контекстний підхід у підготовці студентів до професійної діяльності у зарубіжній педагогічній теорії. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал.* Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки "Полісся". Житомир, 2018. Вип. 13. С. 95–101.

9. Самостійна робота студентів: навч.-метод. посібник / Марія Швед. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.

10. Туряниць В.В., Туряниць В.В. Самостійна робота студентів як вид творчої діяльності, фактор модернізації навчального процесу та підвищення якості вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: "Педагогіка. Соціальна робота".* 2016. Вип. 1 (38). С. 302–305.

11. Berns R.G. and Patricia M. Erickson Contextual Teaching and Learning: Preparing Students for the New Economy. *The Highlight Zone: Research and Work.* 2001. № 5. P. 1–8. URL: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.453.3887&rep=rep1&type=pdf>

REFERENCES

1. Androshchuk, I. (2023). Suchasni tendentsii rozvytku osvity v Ukraini [Modern trends in the development of education in Ukraine]. *Youth & market.* No. 1 (209). pp. 17–21. [in Ukrainian].

2. Bodak, V. (2022). Tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini [Trends in the development of higher education in Ukraine]. *Human Studies. Series of "Philosophy".* No. 45. pp. 13–24. [in Ukrainian].

3. Huraliuk, A.H. (2021). Tsyfrovizatsiia yak umova rozvytku systemy osvity. Tendentsii rozvytku vyshchoi osvity [Digitization as a condition for the development of the education system. Development trends of higher education].

Bulletin of the T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium". No. 13 (169). pp. 3–8. [in Ukrainian].

4. Hurevych, R.S. (2016). Intehrativni tendentsii zmistu osvity v pidhotovtsi vchyteliv [Integrative trends in the content of education in teacher training]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems.* Vol. 44. pp. 66–72. [in Ukrainian].

5. Dubaseniuk, O.A. (2018). Suchasni tendentsii rozvytku vyshchoi osvity [Modern trends in the development of higher education]. *Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii "Innovatsiini aspekty pidhotovky fakhivtsiv v umovakh modernizatsii osvithnoho prostoru": Zb. nauk. prats.* – Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical Internet conference "Innovative aspects of training specialists in the conditions of modernization of the educational space": Collection. of science works. Novohrad-Volynskiy, Vol. 1. 283 p.; pp. 12–21. [in Ukrainian].

6. Kaleniuk, I. (2011). Suchasni tendentsii rozvytku osvity u hlobalnomu seredovyshchi [Modern trends in the development of education in a global environment]. *University Education.* No. 1. pp. 20–28. [in Ukrainian].

7. Kuchera, I.V. (2020). Tsyfrovizatsiia ta yii vplyv na osvitnii prostir u konteksti formuvannia kluchovykh kompetentnosti [Digitization and its impact on the educational space in the context of the formation of key competencies]. *Innovative Pedagogy.* Issue. 22. Vol. 2. pp. 91–94. [in Ukrainian].

8. Myronchuk, N.M. (2018). Kontekstnyi pidkhid u pidhotovtsi studentiv do profesiinoi diialnosti u zarubizhnii pedahohichnii teorii [Contextual approach in preparing students for professional activity in foreign pedagogical theory]. *Creative pedagogy: science and method. magazine.* Polissya Academy of International Cooperation in Creative Pedagogy. Zhytomyr, Vol. 13. pp. 95–101. [in Ukrainian].

9. Samostiina robota studentiv [Independent work of students]. *Educational method manual / Mariia Shved.* Lviv, 2013. 205 p. [in Ukrainian].

10. Turianytsia, V.V. & Turianytsia, V.V. (2016). Samostiina robota studentiv yak vyd tvorchoi diialnosti, faktor modernizatsii navchalnoho protsesu ta pidvyshchennia yakosti vyshchoi osvity [Independent work of students as a type of creative activity, a factor in the modernization of the educational process and improving the quality of higher education]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work".* Vol. 1 (38). pp. 302–305. [in Ukrainian].

11. Berns R.G. and Patricia M. Erickson (2001). Contextual Teaching and Learning: Preparing Students for the New Economy. *The Highlight Zone: Research and Work.* No. 5. pp. 1–8. Available at: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.453.3887&rep=rep1&type=pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 24.05.2024

"Вчителі можуть відкрити двері, але ви повинні увійти самі".

Китайське прислів'я

